

Planlama nedir? Neden planlama?

Doç.Dr. Çağdaş Erkan AKYÜREK

Plan

- Planlama kafa karıştıran bir kavramdır.
- Farklı kişilerce farklı tanımlanır, farklı kullanılır.
- Tüm yaklaşımların ortak noktası:
«Geleceğe yönelik karar verme kaygısı»
- Bu nedenle planlama örgütler için kapalı ya da yeni bir alan değil.
- Sürekli plan yaparız hatta yapamayanları hor görürüz.
- Ama formal planlama daha yenidir.

Formal Planlamanın Gelişimi 1

- Örgütlerde tanımlanabilir ayrı bir faaliyet olarak planlama, 20.yüzyılda en ufak aile şirketlerinden milyon dolarlık işletmelere kadar görülen büyümenin bir sonucu olarak gelişim göstermiştir.
- Büyüyen örgütlerin ölçeği ve karmaşıklığı geleceğe dönük kararların daha dikkatli ve bilinçli verilmesi ihtiyacını ortaya çıkarmıştır.
- Bu durum sonucunda pazarlama öngöruları gibi iş planlama teknikleri gelişim göstermiştir.

Formal Planlamanın Gelişimi 2

- Bu bağlamdaki ikinci önemli gelişme 20.yüzyılın başında devrimin ardından SSCB’de uygulanan devlet ekonomik planlamasının gösterdiği etkilerdir.
- Ulusal olarak belirlenmiş ekonomik planların üzerine bir ekonomi kurma girişimi formal planlamanın (ve hatta planlama bürokrasisinin) gelişimindeki temel faktörlerdendir.
- Devlet eliyle planlama girişimleri 1930’larda Büyük Buhran dönemi İngiltere’si ve Roosevelt ABD’sinde atılan adımlarla artmıştır.

Formal Planlamanın Gelişimi 3

- Üçüncü önemli gelişme II. Dünya Savaşı nedeniyle savaş ekonomisinden kaynaklanan kısıtlılıklar, savaş halinde olan ülkelerin askerî ihtiyaçları ile birleşince, Birleşik Krallık gibi ülkelerde merkezi kontrol mekanizmalarının ön plana çıkmasını sağlamıştır.

Sağlık Ne İfade Ediyor?

- Sık kullanılan bir kavram
- Devletin rolünün farklı boyutlarından hareketle farklı yaklaşımların olduğu görülmektedir.
- Öncelikle “**sağlık**” ile “**sağlık hizmeti**” kavramlarının arasındaki ayrım anlaşılmalıdır.

Sağlık & Sağlık Hizmeti

- “Sağlık” hem bireysel açıdan hem de toplumsal açıdan bir duruma işaret etmektedir.
- Bu sağlık hali, içerisinde sağlık hizmetlerinin de yer aldığı pek çok faktörden etkilenmektedir.
- Ancak sağlığı etkileyen diğer faktörler açlıktan, eğitim seviyesi, temiz su ve temiz havaya erişim, temizlik ve barınma koşullarına hatta sigara kullanımı ve cinsel alışkanlıklara kadar geniş bir yelpazede uzanmaktadır.

Sağlık

- Sağlık, fiziksel olarak insan uzuvlarının durumunun bir ölçüsü olarak görülmektedir. Bir birey örneğin akciğerler ya da böbrekler gibi vücudunun belirli bir kısmı çalışma bozukluğu gösteriyorsa sağlıksızdır.
- Daha geniş bir tanımla sağlık Dünya Sağlık Örgütü (DSÖ) tarafından sadece bir hastalık ya da rahatsızlığın var olmayışı değil fiziksel, ruhsal ve sosyal açıdan tam bir iyilik hali olarak tanımlanmıştır.
- Bütüncül bir bakış açısıyla geliştirilen bu tanım, sadece fiziksel veya ruhsal durumla değil, ayrıca sosyal ve ekonomik ilişkilerle de ilgilenmektedir.

WHO definition of Health

- Health is a state of complete physical, mental and social well-being and not merely the absence of disease or infirmity.
- The correct bibliographic citation for the definition is:
- Preamble to the Constitution of the World Health Organization as adopted by the International Health Conference, New York, 19-22 June, 1946; signed on 22 July 1946 by the representatives of 61 States (Official Records of the World Health Organization, no. 2, p. 100) and entered into force on 7 April 1948.
- The Definition has not been amended since 1948.

- *Kendine devrimin ve devrimciliğin çeşitli ve yaşamsal görevler verdiği Türk vatandaşının sağlığı ve sağlamlığı her zaman üzerinde durulacak ulusal sorunumuzdur. Çünkü Cumhuriyet, düşünsel, sosyal, bilimsel ve bedensel bakımlardan güçlü ve yüksek düzeyli koruyucular ister.*

Mustafa Kemal ATATÜRK, 1922

Sağlığa Yönelik Farklı Bakış Açıları

- Bir “Hak” Olarak Sağlık
- Bir “Hak” Olarak Sağlık Hizmeti
- “Bireysel Bir Tüketim Malı” Olarak Sağlık Hizmeti
- “Yatırım” Olarak Sağlık

Sağlık Sektöründe Devletin Sorumluluğu

Bir sağlık sisteminin işleyebilmesi için yürütülmesi gereken faaliyetler dört temel kategoride toplanabilir:

- Politika oluşturma,
- Finansman,
- Hizmet sunumu,
- Düzenleme.

Farklı ülkelerde devletin farklı türlerde ve seviyelerde rolleri olabilir.

Kaynak

- Green, A. (2007) «An Introduction to Health Planning for Developing Health Systems», Oxford University Press, 3rd Ed.